

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 164/2013-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. októbra 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť spoločnosti S., k. s., B., zastúpenej spoločnosťou C., s. r. o., B., v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. P. Č., od 9. júla 2013 JUDr. T. S., spol. s r. o., B., v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. T. S., pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 41 CoKR/74/2011 z 3. októbra 2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti S., k. s., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 41 CoKR/74/2011 z 3. októbra 2012 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 41 CoKR/74/2011 z 3. októbra 2012 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici je p o v i n n ý uhradiť spoločnosti S., k. s., trovy konania v sume 323,50 € (slovom trisťdvadsaťtri eur a päťdesiat centov) na účet jej právneho zástupcu spoločnosti C., s. r. o., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 164/2013-28 zo 16. apríla 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti S., k. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 41 CoKR/74/2011 z 3. októbra 2012.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti okrem iného uviedla:

«Dňa 25. 10. 2011 bol sťažovateľovi doručený rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 20. 9. 2011 (ďalej aj len ako „Rozsudok 1“), ktorým prvostupňový súd v právnej veci sťažovateľa ako žalobcu proti žalovanému - spoločnosti U., s. r. o., K., zápis v obchodnom registri: OS Košice I, oddiel Sro, vložka číslo 3014/V (ďalej aj len ako „žalovaný“), vedenej pod sp. zn. 26 Cbi/35/2010:

(i) zamietol jeho žalobu a

(ii) žalovanému nepriznal náhradu trov konania.

Proti Rozsudku 1 podal sťažovateľ ako žalobca v plnom rozsahu v zákonnej lehote 15 dní odvolanie...

Dňa 3. 10. 2012 vydal Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, pod sp. zn. 41 CoKR/74/2011 rozsudok (ďalej aj len ako „Rozsudok 2“), ktorým:

(i) Rozsudok 1 potvrdil a

(ii) sťažovateľovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy odvolacieho konania vo výške 64,41 EUR na účet právneho zástupcu...

Okresný súd Banská Bystrica rozhodol uznesením zo dňa 16. 12. 2009 o začatí reštrukturalizačného konania voči úpadcovi, uznesenie bolo zverejnené v Obchodnom vestníku č. 245B/09 dňa 21. 12. 2009. Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 25. 1. 2010, zverejnené v Obchodnom vestníku č. 18B/10 dňa 28. 1. 2010 bola povolená reštrukturalizácia úpadcu...

Okresný súd Banská Bystrica následne rozhodol uznesením zo dňa 26. 5. 2010 o zastavení reštrukturalizačného konania voči úpadcovi, začatí konkurzného konania a vyhlásení konkurzu na majetok úpadcu, uznesenie bolo zverejnené v Obchodnom vestníku č. 103B/10 dňa 31. 5. 2010. Predmetným uznesením bol do funkcie správca ustanovený sťažovateľ ako správca konkurznej podstaty úpadcu...

Sťažovateľ postupom s riadnou odbornou starostlivosťou preskúmal účtovní a zmluvní evidenciu úpadcu, pričom zistil, že dňa 14. 5. 2010 uzavrel úpadca, ako predávajúci, dve kúpne zmluvy, u ktorých bolo dôvodné sa domnievať, že nimi došlo k ukráteniu veriteľov úpadcu...

Vzhľadom na uvedené tak správca v zákonnej lehote podal dňa 2. 9. 2010 na Okresný súd Banská Bystrica dve žaloby o určenie neúčinnosti predmetných kúpnych zmlúv voči veriteľom úpadcu. Na základe žalôb sťažovateľa boli začaté dve súdne konania, a to pod sp. zn. 26 Cbi/35/2010 a 16 Cbi/28/2010. Následne došlo na základe uznesenia súdu zo dňa 21. 10. 2010 v konaní pod sp. zn. 26 Cbi/35/2010 k spojeniu oboch konaní do jedného konania pod sp. zn. 26 Cbi/35/2010...

Sťažovateľ mal za to, že vzhľadom na (i) dikciu ustanovenia § 130 ZKR, (ii) dátum uzavretia kúpnych zmlúv (úpadca bol v čase uzavretia kúpnej zmluvy v reštrukturalizácii) a (iii) znenie uznesenia Okresného súdu Banská Bystrica o povolení reštrukturalizácie, právne úkony podliehali súhlasu reštrukturalizačného správca. Správca v reštrukturalizačnom konaní úpadcu súhlas na uzatvorenie kúpnej zmluvy však úpadcovi neudelil...

Sťažovateľ mal za to, že boli splnené všetky podmienky domáhania sa odporovateľnosti právneho úkonu bez primeraného protiplnenia...

Ukrátenie veriteľov sťažovateľ riadne v konaní preukázal zoznamom veriteľov úpadcu, ktorí v čase uzavretia kúpnych zmlúv mali neuhradené ich pohľadávky voči úpadcovi a zoznamom veriteľov, ktorí si svoje pohľadávky prihlásili následne do konkurzu na majetok úpadcu...»

Podľa názoru sťažovateľky bolo rozsudkom krajského súdu sp. zn. 41 CoKR/74/2011 z 3. októbra 2012 porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy tým, že krajský súd rozsudkom sp. zn. 41 CoKR/74/2011 z 3. októbra 2012 potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 26 Cbi 35/2010-219 z 20. septembra 2011, ktorý zamietol žalobu sťažovateľky o určenie neúčinnosti právneho úkonu. Sťažovateľka považuje rozsudok krajského súdu za arbitrárny.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal tento nález:

«Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti navrhujeme, aby Ústavný súd SR zrušil

(i) Rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 20. 9. 2011, v právnej veci sťažovateľa ako žalobcu: S., k. s., S. spol. s r. o. „v konkurze“ proti žalovanému: U., s. r. o., K. o určenie neúčinnosti právneho úkonu dlžníka voči veriteľom dlžníka, sp. zn. 26 Cbi 35/2010, a

(ii) Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 3. 10. 2012, 41 CoKR/74/2011 v uvedenej právnej veci, z dôvodu porušenia práva na súdnu a inú právnu ochranu garantovanú v článku 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s článkom 51 Ústavy SR a zaviazal porušovateľov na úhradu trov sťažovateľa v konaní pred Ústavným súdom SR.»

Z vyjadrenia krajského súdu z 13. júna 2013 sp. zn. Spr 723/13 okrem iného vyplýva:

«...V sťažnosti doručenej Ústavnému súdu Slovenskej republiky sťažovateľka namieta, že napriek tomu, že okresný súd nepostupoval v konaní podľa § 118 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb., Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len

„O. s. p.“) odvolací súd tento nedostatok nespája so závažnosťou porušenia § 118 ods. 2 O. s. p. súdom, s tým, že nešlo o prípad odňatia možnosti konať pred súdom.

Krajský súd uvádza, že skutočnosť, že okresný súd nepostupoval podľa § 118 ods. 2 O. s. p. na prvom pojednávaní, nemá za následok porušenie práva sťažovateľky domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, tak ako je uvedené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Odvolací súd v tejto súvislosti vo svojom rozhodnutí poukázal na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo/189/2011; v spojení s uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 146/2012, obdobne IV. ÚS 326/2012) a právne závery uvedené v týchto rozhodnutiach si osvojil aj vo svojom rozhodnutí.

V rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 189/2011 Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, (a cituje to aj odvolací súd vo svojom rozsudku na str. 10-11), že „aj prípadné porušenie ust. § 118 ods. 2 O. s. p. nespôsobuje existenciu vady, ktorá by spôsobila žalobcovi odňatie možnosti konať pred súdom. Ak totiž predseda senátu (samosudca) toto zákonné ustanovenie nedodrží, nemá to žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia účastníka konania z jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva. Porušenie citovaného zákonného ustanovenia teda žiadnym spôsobom nediskvalifikuje účastníka napr. v práve zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a podobne. Uvedené pochybenie zo strany súdu možno hodnotiť len ako tzv. inú vadu konania. Existencia tejto vady sama o sebe nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania“.

Námietka sťažovateľky, že nedodržaním procesného postupu v zmysle § 118 ods. 2 O. s. p. jej súd odňal možnosť konať pred súdom je preto nedôvodná...

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky, týkajúcu sa porušenia ust. § 121 O. s. p., podľa ktorého netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie, je potrebné uviesť, že sťažovateľka vidí porušenie uvedeného ustanovenia v tom, že sa okresný súd v rámci dokazovania neoboznámil

so spisom vedeným na Okresnom súde Banská Bystrica v konaní o povolení reštrukturalizácie dlžníka, z ktorého by zistil skutočnosti navrhované sťažovateľkou v návrhu na doplnenie dokazovania.

Na pojednávaní konanom dňa 9. 12. 2010 právna zástupkyňa žalobcu (sťažovateľky) navrhla okrem iného vykonať dokazovanie zoznamom majetku a zoznamom záväzkov. Aj napriek tomu, že sa na okresnom súde viedlo konanie o povolení reštrukturalizácie dlžníka, odvolací súd vo svojom rozsudku (str. 11, 3. ods.) vyslovil právny názor, že nebolo povinnosťou okresného súdu v konaní 26 Cbi/35/2010 oboznamovať sa s iným spisom a konaním, v ktorom bola povolená reštrukturalizácia úpadcu a zadovažovať si z tohto spisu dôkazy, ktoré mal povinnosť predložiť žalobca v rámci povinnosti tvrdenia. Na žalobcovi bolo v spore dôkazné bremeno, žalobca sa domáhal určenia neúčinnosti právnych úkonov, preto bol povinný v tomto konkrétnom prípade podľa ust. § 118a ods. 1 O. s. p. opísať rozhodujúce skutočnosti o veci samej a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení najneskôr do skončenia prvého pojednávania...

Keďže sa v tomto prípade jedná o spor vyvolaný konkurzom, súd postupuje v zmysle ust. § 118a O. s. p., podľa ktorého účastníci sú povinní opísať rozhodujúce skutočnosti o veci samej a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení najneskôr do skončenia prvého pojednávania, právna zástupkyňa žalobcu (sťažovateľky) na prvom pojednávaní konanom na okresnom súde dňa 9. 12. 2010 poukázala na ust. § 118a O. s. p., podľa ktorého predložila a označila súdu všetky dôkazy prichádzajúce do úvahy, avšak predložila súdu len znalecký posudok, ktorým žalobca preukazoval trhovú hodnotu nehnuteľností, ktoré boli predmetom napadnutého prevodu s tým, že táto trhovú hodnotu bola o polovicu vyššia než bola skutočne dohodnutá kúpna cena medzi účastníkmi a ďalej uvádzala, že ukrátenie veriteľov preukáže žalobca zoznamom veriteľov, ktorých pohľadávky existovali v čase vykonania napadnutého právneho úkonu a ktorí si svoje pohľadávky prihlásili v konkurznom konaní. Zároveň navrhla vykonať dokazovanie zoznamom majetku a zoznamom záväzkov.

Právna zástupkyňa žalobcu uviedla, že „preukáže ukrátenie veriteľov zoznamom veriteľov...“ Práve v tejto súvislosti okresný súd na pojednávaní konanom dňa 20. 9. 2011 v súlade s ust. § 118a O. s. p. uviedol, ktoré skutočnosti považuje naďalej za sporné, a to aj skutočnosť ukrátenia konkurzných veriteľov napadnutým právnym úkonom.

Aj napriek vyššie uvedeným skutočnostiam, ktoré predniesla právna zástupkyňa žalobcu na pojednávaní, je zrejmé, že žalobca si svoju povinnosť v zmysle koncentračnej zásady podľa § 118a O. s. p. nesplnil a nepreukázal základný predpoklad pre odporovanie právnomu úkonu podľa § 130 ods. 4 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v neskoršom znení (ďalej len „ZoKR“), t. j. právnomu úkonu, ktorý dlžník urobil bez súhlasu reštrukturalizačného správcu. Keďže žalobca nepreukázal základný predpoklad pre odporovanie právneho úkonu, nebolo možné zaoberať sa ďalšími predpokladmi odporovania právnom úkonom podľa § 57 a nasl. ZoKR, s ktorým záverom okresného súdu sa odvolací súd stotožnil...

K námietke sťažovateľky o nedostatočnom odôvodnení rozsudku krajský súd uvádza, že odôvodnenie rozsudku spĺňa všetky predpoklady odôvodnenia stanovené v § 157 ods. 2 O. s. p. Odvolací súd vo svojom rozsudku uviedol aj to, z akých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa riadil.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že základné právo sťažovateľky S., k. s., B., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 41 CoKR/74/2011 z 3. októbra 2012, porušené nebolo...»

Krajský súd v podaní z 13. júna 2013 a právny zástupca sťažovateľky v podaní zo 16. júla 2013 uviedli, že netrávajú na ústnom pojednávaní vo veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu sp. zn. 41 CoKR/74/2011 z 3. októbra 2012, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 26 Cbi/35/2010-219 z 20. septembra 2011 o zamietnutí žaloby sťažovateľky o určenie neúčinnosti právneho úkonu, t. j. kúpnych zmlúv zo 14. mája 2010, u ktorých bolo dôvodné sa domnievať, že nimi zo strany predávajúceho – obchodnej spoločnosti C. spol. s r. o., B., ktorá bola v čase ich uzatvárania v reštrukturalizácii – došlo k ukráteniu veriteľov vzhľadom na vyhlásenie konkurzu na majetok tejto spoločnosti uznesením okresného súdu sp. zn. 1 R/8/2009 z 26. mája 2010.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd.

Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takéhoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd. Existencia takýchto konaní však nevyčerpáva ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takéhoto postupu orgánu verejnej moci. Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú vymedzené zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie (II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, obdobne aj II. ÚS 9/00, III. ÚS 300/06).

Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ktoré viedli k rozhodnutiu vo veci samej alebo k inému súdnemu rozhodnutiu, ktorým končí konanie pred nimi. Tento postup je dôsledkom toho, že všeobecné súdy vychádzajú pri prerokovávaní a rozhodovaní vecí patriacich do ich právomoci zo zákonnej úpravy a z vlastnej interpretácie zákonov. Základné právo na súdnu ochranu neznamena nárok na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, t. j. aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Neúspech v súdnom konaní nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Ak tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (II. ÚS 172/05).

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorá určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (II. ÚS 1/95, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva a slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00).

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré presne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (napr. III. ÚS 209/04, III. ÚS 260/06).

Všeobecný súd musí vykladať právne normy v súlade s ústavnými princípmi, ktoré sú v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladmi týchto ustanovení nemožno toto aj iné základné právo obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich postavenia a zmyslu. Všeobecný súd musí poskytovať v súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/02, III. ÚS 117/07). Z tohto hľadiska má všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na správnu rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (III. ÚS 78/07, III. ÚS 217/05). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž

podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu).

Z uvedených hľadísk a princípov posudzoval ústavný súd aj námietku porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu sp. zn. 41 CoKR/74/2011 z 3. októbra 2012, ktorému sťažovateľka vytýka predovšetkým to, že potvrdil prvostupňový rozsudok o zamietnutí jej žaloby odôvodnený výlučne nedodržaním koncentračnej zásady upravenej § 118a Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) bez toho, aby sa vysporiadal s dôvodmi ňou podaného odvolania podľa § 205 ods. 2 písm. a), b), c) a f) OSP.

Pre účely posúdenia opodstatnenosti sťažnostnej námietky sa ústavný súd oboznámil s odôvodnením rozsudku prvostupňového súdu, v ktorom tento konštatoval, že

„V konaní nebolo sporné, že úpadca uzavrel so žalovaným kúpne zmluvy, predmetom ktorých bol prevod nehnuteľností a za ktoré žalovaný zaplatil dohodnutú kúpnu cenu. Vzhľadom k tomu, že sa jednalo o právny úkon dlžníka urobený počas reštrukturalizácie, žalobca bol povinný v žalobe preukázať aj splnenie podmienok odporovania napadnutému právnomu úkonu podľa § 130 ods. 4 ZKR okrem ďalších zákonných predpokladov pre odporovanie právnomu úkonu podľa § 57 a nasl. ZKR. Žalobca bol preto povinný preukázať, že sa jednalo o prevod takých nehnuteľností, ktorých hodnota predstavovala významný podiel na celkovej hodnote majetku dlžníka ako aj skutočnosť, že sa jednalo o zmluvy, ktorými sa dlžník zaviazal poskytnúť plnenie s hodnotou vyššou ako 5 % jeho obratu za predchádzajúci kal. rok. Žalobca bol preto povinný preukázať celkovú hodnotu majetku dlžníka a taktiež výšku obratu dlžníka za predchádzajúci kal. rok. Vzhľadom k tomu, že sa jedná o konanie vyvolané konkurzným konaním, žalobca bol povinný v zmysle koncentračnej zásady podľa § 118a O. s. p. uviesť tieto rozhodujúce skutočnosti a predložiť alebo označiť dôkazy najneskôr do skončenia prvého pojednávania. Žalobca si túto svoju povinnosť nesplnil a nepreukázal preto základný predpoklad pre odporovanie právnomu úkonu podľa § 130 ods. 4 ZKR, t. j. právnomu úkonu, ktorý dlžník urobil bez súhlasu reštrukturalizačného správcu. Bez preukázania tohto základného predpokladu sa právne irelevantné tvrdenia ako aj dôkazy o splnení ďalších predpokladov odporovania právnom

úkonom podľa § 57 a nasl. ZKR. Preto pokiaľ by aj žalobca predložil dôkazy o splnení podmienky podľa § 130 ods. 4 ZKR dodatočne, súd by už na nemohol prihliadať. Ako už bolo vyššie uvedené, nebol preukázaný základný predpoklad pre odporovanie právnomu úkonu vykonaného počas reštrukturalizácie. Vychádzajúc z uvedených skutočností žalobu žalobcu v plnom rozsahu zamietol.“.

Krajský súd následne v odôvodnení napadnutého (potvrdzujúceho) rozsudku uviedol:

«Zo spisu odvolací súd zistil, že na pojednávaní dňa 20. 9. 2011 v zmysle ustanovenia § 118 ods. 2 O. s. p. súd oboznámil účastníkov s právnym posúdením veci, uviedol, ktoré skutočnosti považuje naďalej za sporné, a to skutočnosť ukrátenia konkurzných veriteľov napadnutým právnym úkonom a vzhľadom k tomu súd nepovažuje za účelné a potrebné vykonávať ďalšie dokazovanie. Pred oboznámením účastníkov s právnym posúdením veci súd upozornil účastníkov na ust. § 118a O. s. p. a uviedol, že žalobca neuviedol ani v žalobe ani na pojednávaní rozhodujúce skutočnosti, z ktorých by súd mohol vyvodiť záver, že je možné odporovať týmto právnym úkonom, nakoľko boli vykonané bez súhlasu správcu, kedy sa tento súhlas vyžadoval, preto aj na ďalšie uvedené skutkové okolnosti, ako aj označené alebo predložené dôkazy by súd už nemohol prihliadať.

Pri preskúmaní veci prišiel odvolací súd k záveru, že aj prípadné porušenie ust. § 118 ods. 2 O. s. p. nespôsobuje existenciu vady, ktorá by spôsobila žalobcovi odňatie možnosti konať pred súdom. „Ak totiž predseda senátu (samosudca) toto zákonné ustanovenie nedodrží, nemá to žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia účastníka konania z jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva. Porušenie citovaného zákonného ustanovenia teda žiadnym spôsobom nediskvalifikuje účastníka napr. v práve zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a podobne. Uvedené pochybenie zo strany súdu možno hodnotiť len ako tzv. inú vadu konania Existencia tejto vady sama osebe nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania“ (uznesenie Najvyššieho súdu SR 5 Cdo/89/2011; v spojení s uznesením Ústavného súdu SR III. ÚS 146/2012, obdobne IV. ÚS 326/2012). Námietka žalobcu, že nedodržaním procesného postupu v zmysle § 118 ods. 2 O. s. p. mu súd odňal možnosť konať pred súdom je preto nedôvodná.

Odvolací súd poukazuje ďalej na to, že v danom prípade sa jedná o spor vyvolaný konkurzom, kde súd postupuje podľa ust. § 118a O. s. p. Podľa uvedeného ustanovenia účastníci sú povinní opísať rozhodujúce skutočnosti o veci samej a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení najneskôr do skončenia prvého pojednávania. Keďže samotná právna zástupkyňa žalobcu vo svojom prednese uviedla, že vzhľadom na ust. § 118a O. s. p. predkladá súdu a chce označiť dôkazy na pojednávaní, mohol súd uviesť, či navrhnuté dôkazy budú vykonané, prípadne ktoré z navrhnutých dôkazov nevykoná s tým, aby žalobca mal možnosť reagovať na intencionalitu dokazovania podľa právneho názoru súdu.

Odvolací súd sa nestotožnil ani s tvrdením žalobcu, že tým, že na Okresnom súde Banská Bystrica bola povolená reštrukturalizácia úpadcu, Okresný súd Banská Bystrica disponuje účtovnými výkazmi, z ktorých vyplýva, či právne úkony, ktorých neúčinnosti sa žalobca domáhal podliehali súhlasu správcu. Podľa žalobcu sú skutočnosťami, ktoré podľa vyššie citovaného ust. § 121 O. s. p. netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti. Podľa názoru odvolacieho súdu nebolo povinnosťou okresného súdu v konaní 26 Cbi/35/2010 oboznamovať sa s iným spisom a konaním, v ktorom bola povolená reštrukturalizácia úpadcu a zadávať si z tohto spisu dôkazy, ktoré mal povinnosť predložiť žalobca v rámci povinnosti tvrdenia. Na žalobcovi bolo v spore dôkazné bremeno, žalobca sa domáhal určenia neúčinnosti právnych úkonov, preto bol povinný v tomto konkrétnom prípade podľa ust. § 118a ods. 1 O. s. p. opísať rozhodujúce skutočnosti o veci samej a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení najneskôr do skončenia prvého pojednávania. Právna zástupkyňa žalobcu na pojednávaní konanom dňa 9. 12. 2010 poukázala na ust. § 118a O. s. p., podľa ktorého predložila a označila súdu na tomto pojednávaní všetky dôkazy prichádzajúce do úvahy, avšak predložila súdu len znalecký posudok, ktorým žalobca preukazoval trhovú hodnotu nehnuteľností, ktoré boli predmetom napadnutého prevodu s tým, že táto trhová hodnota bola o polovicu vyššia než bola skutočne dohodnutá kúpna cena medzi účastníkmi a ďalej uvádzala, že ukrátenie veriteľov preukáže žalobca zoznamom veriteľov, ktorých pohľadávky existovali v čase vykonania napadnutého právneho úkonu a ktorí si svoje pohľadávky prihlásili v konkurznom konaní. Zároveň navrhla vykonať dokazovanie zoznamom majetku a zoznamom záväzkov. V uznesení Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 1 R/8/2009-12 z 25. 1. 2010,

ktorým súd povolil reštrukturalizáciu dlžníka C., s. r. o., B. určil zároveň rozsah právnych úkonov dlžníka, ktoré podliehajú súhlasu správcu. Okrem iného podliehal súhlasu správcu prenájom nehnuteľností alebo iného majetku, ktorého hodnota predstavuje významný podiel na celkovej hodnote majetku dlžníka a tiež uzatvorenie zmluvy, ktorou sa dlžník zaviazal poskytnúť plnenie s hodnotou vyššou ako 5 % z jeho obratu za predchádzajúci kalendárny rok. Správne okresný súd v napadnutom rozsudku dospel k záveru, že dôkazmi, ktoré uvádzal žalobca tieto skutočnosti v zmysle koncentračnej zásady do skončenia prvého pojednávania nepreukázal, a teda nepreukázal preto základný predpoklad pre odporovanie právnomu úkonu podľa § 130 ods. 4 ZoKR, t. j. právnomu úkonu, ktorý dlžník urobil bez súhlasu reštrukturalizačného správcu.

Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok okresného súdu podľa ust. § 219 ods. 1 O. s. p. ako vecne správny potvrdil...»

Pri posúdení toho, či základnému právu sťažovateľky zaručenému čl. 46 ods. 1 ústavy bola poskytnutá adekvátne súdna ochrana, dospel ústavný súd k názoru, že v okolnostiach daného prípadu došlo striktnou aplikáciou koncentračnej zásady vyplývajúcej z § 118a OSP [t. j. že v sporoch vyvolaných alebo súvisiacich s konkurzom a reštrukturalizáciou sú účastníci povinní opísať rozhodujúce skutočnosti o veci samej a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení najneskôr do skončenia prvého pojednávania; to neplatí, ak neboli splnené podmienky na vykonanie prvého pojednávania a došlo k jeho odročeniu (§ 101 ods. 2), pretože na neskôr predložené a označené skutočnosti a dôkazy súd neprihliada] ako zo strany okresného súdu, tak aj zo strany krajského súdu k popretiu jej zmyslu. Interpretácia tejto zásady oboma súdmi má znaky prílišného právneho formalizmu, ktorý odporuje materiálnemu chápaniu princípu právneho štátu a v danom spore neplní žiadnu rozumnú funkciu.

Uvedená zásada bola do právneho poriadku Slovenskej republiky zavedená na účely zrýchlenia a zefektívnenia priebehu taxatívne vymedzených typov súdnych konaní s cieľom zabránenia ich neprimeranému trvaniu pri rešpektovaní základného práva účastníkov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Aj pri aplikácii tejto zásady je však nutné vychádzať z § 125 OSP, podľa ktorého ako dôkaz

môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov; pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd; ako aj z § 121 OSP, podľa ktorého netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Povinnosť účastníka označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení si nemožno zamieňať s povinnosťou predložiť dôkazy, pretože už z dikcie ustanovenia § 118a ods. 1 prvej vety OSP je zrejmé, že môže ísť aj o dôkazy, ktoré sa v dispozičnej sfére účastníka reálne nenachádzajú. V takom prípade je úlohou súdu, aby na základe označenia (popisu) dôkazu účastníkom, ktorý vyhlásil, že ním nedisponuje, vyhodnotil relevanciu a opodstatnenosť tohto dôkazu na zistenie skutkového stavu a následné rozhodnutie o merite veci tak, že ho buď v určitom časovom horizonte vykoná, alebo jasne vysloví, že takýto dôkaz nie je pre jeho rozhodnutie vo veci samej potrebný.

V danom prípade sa tak nestalo.

Sťažovateľka v žalobe z 27. augusta 2010 argumentovala tým, že okresný súd uznesením sp. zn. 1 R/8/2009 z 25. januára 2010, ktorým povolil reštrukturalizáciu, určil rozsah úkonov dlžníka, ktoré podliehajú súhlasu (reštrukturalizačného) správcu. Medzi tieto úkony okrem iných patrili aj prevod nehnuteľnosti alebo iného majetku, ktorého hodnota predstavuje významný podiel na celkovej hodnote majetku dlžníka, a uzatvorenie zmluvy, ktorou sa dlžník zaviazal poskytnúť plnenie s hodnotou vyššou ako 5 % z jeho obratu za predchádzajúci kalendárny rok. Vzhľadom na porušenie uvedených povinností dlžníkom pri uzatváraní kúpnych zmlúv bez súhlasu (reštrukturalizačného) správcu ako podmienky umožňujúcej správcovi konkurznej podstaty odporovať takémuto právnomu úkonu v zmysle § 130 ods. 4 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“) v spojení s porušením povinnosti dlžníka uchovať kompletnú zmluvnú a účtovnú dokumentáciu, ako

aj súpis majetku podstát v konkurze zaradení do majetku odporcu na základe kúpnych zmlúv, ktoré vyšlo najavo v priebehu konkurzného konania, sa predmetná dokumentácia preukazujúca opodstatnenosť tvrdení sťažovateľky v určitom rozsahu nachádza v spise okresného súdu sp. zn. 65 Cbi/3/2010; tento však k danej veci nebol pripojený.

Už z odôvodnenia rozhodnutia prvostupňového súdu vyplýva, že okresný súd svoj záver o nesplnení podmienky podľa § 130 ods. 4 zákona o konkurze neodôvodnil presvedčivo a zrozumiteľne vzhľadom na obsah koncentračnej zásady upravenej § 118a OSP. Ak sťažovateľka vyhlásila, že nedisponuje kompletnou zmluvnou a účtovnou dokumentáciou dlžníka, ktorou by splnenie tejto podmienky preukázala a ktorá je zároveň podľa vyjadrenia okresného súdu relevantným dôkazom pre jeho rozhodnutie o merite veci, mal postupovať tak, že tento dôkaz zabezpečí/vykoná pripojením súvisiaceho súdneho spisu. Takáto súčinnosť okresného súdu vedúca k odstráneniu dôkazného deficitu účastníka nie je v rozpore s koncentračnou zásadou vyplývajúcou z § 118a OSP. V opačnom prípade by okresný súd musel vysloviť, že takúto dokumentáciu za relevantný dôkaz považovať nemožno, a keďže sťažovateľka iné dôkazy na preukázanie svojich tvrdení do skončenia prvého, resp. odročeného pojednávania neoznačila, rozhodol o zamietnutí jej žaloby s poukazom na § 118a OSP. Len takýto postup by svedčil o tom, že zo strany okresného súdu boli dodržané procesné zásady spravodlivého súdneho procesu.

Na základe takto chápaného obsahu koncentračnej zásady preto ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd sa v napadnutom rozhodnutí zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom nevysporiadal s odvolacími dôvodmi sťažovateľky, čo viedlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto vyslovil jeho porušenie rozsudkom krajského súdu sp. zn. 41 CoKR/74/2011 z 3. októbra 2012 (bod 1 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť.

Vzhľadom na to, že napadnutým rozsudkom došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 41 CoKR/74/2011 z 3. októbra 2012 a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

Po vrátení veci na ďalšie konanie je krajský súd povinný vzhľadom na obsah koncentračnej zásady vyplývajúcej z § 118a OSP opätovne meritórne sa zaoberať odvolacími dôvodmi sťažovateľky uvedenými v jej odvolaní proti rozsudku prvostupňového súdu, pričom je v zmysle § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom spoločnosťou C., s. r. o.

Právny zástupca sťažovateľky si podaním z 3. decembra 2012 uplatnil trovy konania v sume 323,50 € vrátane DPH.

Základom na výpočet náhrady za úkon právnej služby je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2011 v sume 763 €. Právnomu zástupcovi sťažovateľky vznikol podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v sume 323,50 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby v hodnote po 127,16 € (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie sťažnosti) a dvakrát náhradu režijného paušálu po 7,63 € podľa vyhlášky zvýšené o 20 % DPH vzhľadom na to, že právny zástupca je platcom dane z pridanej hodnoty. Ústavný súd vyslovil povinnosť krajského súdu uhradiť trovy právneho zastúpenia právnomu zástupcovi sťažovateľky (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2013